

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 47 став 1 точка 6 од Законот за Народната банка на Република Северна Македонија („Службен весник на Република Македонија“ бр. 158/10, 123/12, 43/14, 153/15, 6/16 и 83/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 110/21) и член 134 и член 172 став 1 од Законот за платежни услуги и платни системи („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 90/22) и точки 2 и 3 од Одлуката за определување редослед по кој вицегубернерите ќе го заменуваат гувернерот за време на неговото отсуство од работа или спреченост за извршување на обврските од работата во текот на 2023 година бр. 04-43353/1 од 30 декември 2022 година, Советот на Народната банка на Република Северна Македонија донесе

ПРАВИЛА за работа на Македонскиот интербанкарски платен систем

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

1. Македонскиот интербанкарски платен систем (во натамошниот текст: МИПС) е платен систем за пренос на парични средства помеѓу учесниците во тој систем со извршување на налозите за пренос во реално време на бруто-принцип.

Народната банка на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: Народната банка) во улога на оператор и агент за порамнување на МИПС, согласно Законот за платежни услуги и платни системи (во натамошниот текст: Законот), ги пропишува следниве правила за негово работење:

- 1) услови за учество во платниот систем, начин и услови за вклучување нови учесници и за времено или трајно исклучување на учесниците од платниот систем;
- 2) права и обврски на операторот на платниот систем и на учесниците во платниот систем;
- 3) начин на пренесување налози за пренос, начин на проверка на исправноста на налозите за пренос и временски рок за известување во случај на одбивање налог за пренос;
- 4) момент на внесување и неотповикливост на налог за пренос;
- 5) термински план според кој работи платниот систем;
- 6) валути на кои може да гласат налозите за пренос во платниот систем;
- 7) постапка за пресметување на финансиските обврски коишто произлегуваат од налозите за пренос, врз основа на клиринг и/или порамнување меѓу учесниците во платниот систем и за известување на учесниците за клирингот и/или за порамнувањето и
- 8) правила за управување со оперативните ризици, ризикот од сигурноста на информациските системи, ризикот при порамнување и други ризици во платниот систем.

2. Одделни изрази употребени во овие правила го имаат следново значење:

- 1) „Ред на чекање“ е редот во кој се поставени налозите за пренос доколку се во доцнење за порамнување заради недоволно расположливи парични средства и/или доколку сметката за порамнување е блокирана.
- 2) „Сметка за порамнување“ е сметката во Народната банка којашто се користи за чување парични средства и порамнување налози за пренос помеѓу учесниците во платниот систем.
- 3) „Техничка сметка за порамнување“ е сметката во Народната банка којашто се користи за порамнување налози за пренос коишто се обработуваат во друг платен систем или на налози за пренос коишто се обработуваат во систем за порамнување хартии од вредност.
- 4) „Покритие“ е износ на парични средства којшто е доволен и расположлив на сметката за порамнување налози за пренос на учесникот.
- 5) „БИК“ (англ. BIC = Business identifier code) е деловна идентификациска ознака чии елементи се специфицирани од Меѓународната организација за стандардизација (англ. ISO = International Organization for Standardization) и којашто недвосмислено го идентификува учесникот во МИПС.

Останатите изрази коишто се употребени во овие правила го имаат значењето дефинирано во Законот за платежни услуги и платни системи.

II. ОПИС НА МИПС

3. МИПС е платен систем за порамнување налози за пренос во денари во реално време на бруто-принцип. Во МИПС се порамнуваат следниве видови налози за пренос во денари:

- 1) налози иницирани од учесник заради пренос на парични средства во свое име и за своја сметка, како и заради извршување платежни трансакции иницирани од неговите корисници на платежни услуги;
- 2) налози за извршување платежни трансакции заради спроведување на монетарната политика;
- 3) налози за снабдување на банките со готовина, како и преземање готовина од банките;
- 4) налози за порамнување на паричните обврски поврзани со трансакциите со финансиски инструменти;
- 5) налози за порамнување на паричните побарувања и обврски коишто произлегуваат од трансакциите обработени во други платни системи; и
- 6) други налози за пренос во согласност со законските прописи.

Во МИПС се порамнуваат и налози за пренос во евра во реално време на бруто-принцип од став 1 потточки 1 и 2 на оваа точка, коишто се доставени од учесниците од точка 10 став 1 потточки 1, 4, 5 и 6 од овие правила.

За порамнување на налозите за пренос во евра во МИПС од став 2 на оваа точка се применуваат одредбите од овие правила, со исклучок на точка 7, 19, 27 став 1 алинеја 2, 29, 36 став 2 и 37 од овие правила.

III. УЛОГА НА НАРОДНАТА БАНКА

4. Народната банка ја поседува и управува со техничката инфраструктура на МИПС и управува со секојдневното функционирање на системот.

5. Народната банка е оператор на МИПС. Во тоа својство, Народната банка управува со системот, го овластува пристапот до системот, ги воспоставува и ги менува овие правила и се грижи за нивното почитување од страна на учесниците, преземајќи мерки во случај на прекршување. Народната банка определува внатрешна организациска единица којашто е технички администратор на МИПС и е одговорна за вклучување и исклучување на МИПС во работни денови.
6. Во својство на агент за порамнување, Народната банка ги отвора и ги одржува сметките за порамнување на учесниците во МИПС, согласно одредбите од дел V на овие правила.
7. Во својство на централна банка, Народната банка им обезбедува на учесниците во МИПС интрадневна ликвидност во денари во текот на денот, како и нејзино претворање во расположлив кредит преку ноќ доколку учесникот не го врати интрадневниот кредит до крај на денот, согласно Законот за Народната банка на Република Северна Македонија и подзаконските акти, со цел да се обезбеди ефикасно и непречено извршување на плаќањата.
8. Народната банка е учесник во МИПС и го користи за извршување сопствени административни плаќања и за порамнување трансакции склучени заради спроведување на монетарната политика, како и за сите други трансакции коишто вклучуваат пренос на парични средства помеѓу сметките за порамнување на учесниците.

IV. УСЛОВИ ЗА ПРИСТАП ДО МИПС

IV.1. Услови за учество во платниот систем и начин и услови за вклучување нови учесници

9. Со цел да пристапи до МИПС, барателот мора да ги исполнува условите од овој дел на правилата и да потпише договор за учество во МИПС со Народната банка во својство на оператор.
10. Учесници во МИПС може да бидат:
 - 1) Народната банка;
 - 2) Трезорот;
 - 3) Трезорот на Фондот;
 - 4) банка во согласност со закон со кој се уредува основањето и работењето на банките;
 - 5) штедилница во согласност со закон со кој се уредува основањето и работењето на штедилниците;
 - 6) филијала на странска банка во согласност со законот со кој се уредува основањето и работењето на банките;
 - 7) платежна институција;
 - 8) институција за електронски пари;
 - 9) оператор на друг платен систем;
 - 10) оператор на систем за порамнување хартии од вредност;
 - 11) оператор на платен систем од држава членка или трета држава одговорен за функционирање на картичната платежна шема;

- 12) брокерски друштва;
- 13) останати институции во согласност со Законот.

IV.2. Услови за учество во МИПС и начин и услови за вклучување нови учесници

11. За директно учество во МИПС, барателот од точка 10 од овие правила треба:
 - 1) да достави барање до Народната банка за директно учество во МИПС;
 - 2) да ги исполни техничките барања за поврзување со МИПС наведени во подзаконскиот акт за поврзување со информатичкиот систем на Народната банка;
 - 3) да го пријави начинот на пренесување пораки во МИПС со доставување соодветна пријава;
 - 4) да го пријави сопствениот БИК којшто ќе се користи за учество во МИПС;
 - 5) да назначи и да пријави лице за комуникација и лице за информациска сигурност во врска со МИПС со доставување соодветни пријави.
12. Покрај информациите и документите од точка 11 од овие правила, Народната банка може да побара други дополнителни информации и/или документи што ги смета за неопходни за да одлучи во врска со барањето за учество во МИПС.
13. Доколку Народната банка оцени дека барателот ги исполнува условите за учество во МИПС од точка 11 и 12 од овие правила, барателот станува учесник во МИПС со склучување договор за учество во МИПС помеѓу Народната банка и учесникот.
14. По склучувањето на договорот за учество во МИПС, учесникот отвора сметка за порамнување согласно дел V од овие правила.
15. По склучувањето на договорот за учество во МИПС, учесникот ја остварува комуникацијата за сите прашања во врска со МИПС со Народната банка преку лицето за комуникација пријавено од учесникот, освен ако не е поинаку утврдено со овие правила. За лицето преку кое ќе се остварува комуникација со учесникот се доставуваат следниве податоци: име и презиме, телефонски број за контакт, телефакс, електронска пошта и потпис.
16. Учесникот од точка 10 од овие правила може да пристапи до МИПС на индиректен начин преку учесник кој има директен пристап до МИПС.

Со цел да добие индиректен пристап до МИПС, барателот од точка 10 од овие правила отвора сметка за порамнување во МИПС согласно дел V од овие правила и доставува овластување до Народната банка за опслужување на сметката за порамнување дадено на директен учесник во МИПС на соодветен образец.

По добивањето индиректен пристап, индиректниот учесник е должен да ги исполнува постојано одредбите од овие правила.
17. Народната банка ги известува останатите учесници за приклучување нов директен или индиректен учесник во МИПС.

V. СМЕТКИ ЗА ПОРАМНУВАЊЕ ВО МИПС

18. Секој учесник има сметка за порамнување во денари во МИПС на која може да чува парични средства со цел да овозможи порамнување на налозите за пренос во денари.
Учесник од точка 10 став 1 потточки 1, 4, 5 и 6 од овие правила може да има сметка за порамнување во евра во МИПС на која може да чува парични средства со цел да овозможи порамнување на налозите за пренос во евра.
19. По исклучок на точка 18 став 1 од овие правила, учесникот од точка 10 став 1 потточки 9, 10 и 11 од овие правила може да има техничка сметка за порамнување во денари на налозите за пренос обработени во друг платен систем или во систем за порамнување хартии од вредност. Учесникот е должен состојбата на паричните средства на техничката сметка за порамнување да ја сведе на нула до крајот на работниот ден, со исклучок на техничките сметки за порамнување на кои се чуваат парични средства заради гарантирање на порамнувањето налози за пренос коишто се обработуваат во друг платен систем или за порамнувањето налози за пренос коишто се обработуваат во систем за порамнување хартии од вредност.
20. За време на работен ден, сметката за порамнување во МИПС на учесникот од точка 10 став 1 потточки 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 од овие правила е платежната сметка на учесникот отворена во Народната банка. Сите трансакции коишто се поврзани со налозите за пренос од учесниците ќе се извршуваат преку сметката за порамнување.
21. Народната банка отвора сметка за порамнување, вклучувајќи и техничка сметка за порамнување, на барање на учесник во МИПС. Учесникот е должен да ја достави потребната документација до Народната банка утврдена со подзаконскиот акт за отворање платежни сметки во Народната банка врз основа на која Народната банка и учесникот склучуваат договор за отворање сметка за порамнување во МИПС.
22. Народната банка има право да ја блокира сметката за порамнување на учесникот.

Сметката за порамнување може да биде блокирана за сите приливи, за сите одливи или за сите приливи и одливи.

Блокирањето на сметката за порамнување стапува во сила веднаш, за што Народната банка го известува учесникот.

Приливни и/или одливни налози за пренос кон/од блокирана сметка за порамнување не се извршуваат, туку остануваат во редот на чекање.

Во случај некој учесник да иницира налози за пренос кон сметка за порамнување којашто е блокирана за прилив, ќе биде соодветно известен дека сметката за порамнување е блокирана, а налогот за пренос ќе остане во редот на чекање.

Доколку сметката за порамнување се деблокира во текот на денот, налозите за пренос се извршуваат, а доколку не се деблокира, налозите за пренос на крајот на денот се поништуваат.

VI. НАЛОЗИ ЗА ПРЕНОС

23. Налозите за пренос на парични средства преку сметката за порамнување во МИПС се извршуваат со пораки согласно Стандардот за намената и формата на пораките во МИПС (во натамошниот текст: Стандардот) и согласно Дневниот термински план за работа на МИПС (во натамошниот текст: Терминскиот план на МИПС).

24. Налозите за пренос се доставуваат во МИПС во електронска форма со соодветно пропишани пораки.

По исклучок на став 1 на оваа точка, налозите за пренос може да бидат доставени во хартиена форма согласно подзаконскиот акт со кој се пропишуваат задолжителните елементи и формата на платните налози, доколку учесникот поради технички проблеми не е во можност да ги достави налозите за пренос во електронска форма. Учесникот од точка 10 потточки 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12 и 13 од овие правила може да достави најмногу 5 налози за пренос до Народната банка, во хартиена форма, во текот на денот.

Налозите за пренос и пораки во електронска форма со кои МИПС комуницира со учесниците, а коишто ги исполнуваат условите од точка 25 од овие правила, ја имаат истата важност како да се издадени во хартиена форма.

25. Налогот за пренос ќе биде примен во МИПС само ако ги исполнува следниве услови:

- 1) налогот за пренос треба да биде доставен на пропишаниот начин за пренесување налози за пренос, којшто го избрал учесникот;
- 2) налогот за пренос треба да е во форма пропишана од Народната банка, согласно Стандардот;
- 3) налогот за пренос треба да содржи податоци за проверка на автентичноста;
- 4) налогот за пренос треба да е примен во МИПС согласно Терминскиот план на МИПС.

МИПС без одложување го одбива налогот за пренос којшто не ги исполнува условите од став 1 на оваа точка, за што го известува учесникот преку испраќање соодветна порака за грешка.

26. Налогот за пренос на парични средства во денари може да има датум на валута само за тековниот работен ден. Налогот за пренос на парични средства во евра во земјата или прекугранично преку системот TARGET 2 може да има датум на валута до пет наредни работни дена.

27. Учесникот го врши преносот на парични средства во корист на:

- друг учесник кој има сметка за порамнување во Народната банка,
- друга своја сметка за порамнување во Народната банка, или
- учесник во системот TARGET 2,

преку својата сметка за порамнување во Народната банка којашто е назначена во налогот за пренос или преку друга сметка за порамнување којашто е назначена во налогот за пренос, ако учесникот има овластување да ја задолжува другата сметка за порамнување.

28. Моментот на внесување налог за пренос во МИПС е моментот на потврдување на приемот на пораката од страна на МИПС. Од овој момент, налогот за пренос примен во МИПС е заштитен согласно одредбите од Законот.

Налогот за пренос повеќе не може да се отповика од учесникот во МИПС или од трето лице откако ќе започне процесот на порамнување во МИПС (момент на неотповикливост на налог за пренос).

29. Налогот за пренос е конечно порамнет за учесникот плаќач во моментот на задолжување на паричните средства од неговата сметка за порамнување и за учесникот примач во моментот на одобрување на паричните средства на неговата сметка за порамнување.

30. Налозите за пренос, коишто се примени во МИПС, ќе бидат порамнети ако има покритие на сметката за порамнување на учесникот, ако сметката за порамнување не е блокирана и ако не постојат налози за пренос со еднаков или повисок степен на приоритет во редот на чекање, согласно точка 33 од овие правила.

31. За прекугранични налози за пренос на парични средства во евра преку системот TARGET 2, налогот за пренос покрај условите од точка 25 треба да биде порамнет и во системот TARGET 2, за што МИПС прима соодветна порака / известување за статусот на порамнување од системот TARGET 2 и согласно Стандардот се проследува до учесникот кој го иницирал налогот за пренос.

32. Налогот за пренос којшто нема да биде порамнет согласно точките 30 и 31 од овие правила ќе биде ставен во редот на чекање.

Повлекување налог за пренос од учесникот е можно само ако налогот за пренос е во редот на чекање согласно став 1 од оваа точка, односно ако не е извршен.

33. При испраќање на налозите за пренос, учесникот може да постави различни степени на приоритет. Налозите за пренос со повисок степен на приоритет ќе бидат извршени пред оние налози за пренос со понизок степен на приоритет коишто не се порамнети. Во рамките на ист степен на приоритет, поединечните налози за пренос ќе се извршуваат според редоследот на нивниот прием.

34. Народната банка може да го ограничи користењето поединечни услуги, вклучувајќи и поединечен тип налози за пренос од страна на еден или повеќе учесници во МИПС, по претходно известување на учесниците за причините за ограничувањето најмалку 15 календарски денови пред примената на ограничувањето или веднаш, доколку ограничувањето произлегува од постапување согласно закон или мерка донесена од Народната банка.

35. За сите порамнети налози за пренос на сметката за порамнување во еден работен ден на крајот на денот му се издава извод на учесникот во МИПС.

Народната банка не смее да врши никакви промени на состојбата на сметките за порамнување на учесниците за работни денови коишто му претходат на тековниот работен ден.

VII. УПРАВУВАЊЕ СО РИЗИЦИТЕ

VII.1. Управување со финансиските ризици

36. Секој учесник е одговорен да обезбеди покритие на сметката за порамнување.

Налогот за пренос доставен од оператор на друг платен систем ќе се порамни само кога на сметката за порамнување на учесникот има доволно парични средства за порамнување на налогот.

37. Народната банка може да им одобри на одредени учесници, согласно Законот за Народната банка на Република Северна Македонија, интрадневен кредит на сметките за порамнување со цел да осигури непречена обработка и порамнување на налозите за пренос.

VII.2. Управување со оперативните ризици и ризиците од сигурноста на информациските системи

38. Учесникот може да пренесува пораки во МИПС преку мрежата на СВИФТ или преку кабелска врска согласно подзаконскиот акт за поврзување со информатичкиот систем на Народната банка.

39. Учесникот е должен да пријави лице за информациска сигурност во МИПС преку поднесување соодветен образец. За лицето за информациска сигурност во МИПС кај учесникот се доставуваат следниве податоци: име и презиме, телефонски број за контакт, телефакс, електронска пошта и потпис.

Доколку учесникот ги пренесува пораките во МИПС преку кабелска врска, во надлежност на лицето за информациска сигурност е создавање електронски клуч за автентикација на логичкиот терминал на учесникот, пријавувањето на електронските клучеви за автентикација и инсталирање на јавниот електронски клуч на МИПС кај учесникот.

40. Народната банка ја извршува комуникацијата со учесникот исклучиво преку лицето за комуникација во врска со МИПС наведено во соодветниот образец за пријавување лице за комуникација во МИПС, освен во случај кога со одредбите на овие правила е предвидено поинаку.

41. За веродостојноста на пораките доставени од учесникот, правото за доставување и примање на пораките кај учесникот, кодирањето, содржината на примените пораки од МИПС, доставените пораки до МИПС и нивното навремено пристигнување во МИПС одговара учесникот.

Секое прекршување што се однесува на вработените, секторите или на останатите ограничувања на правото на доставување и примање на пораките во внатрешните односи на учесникот нема влијание врз валидноста на пораките во однос на другите учесници и во однос на Народната банка.

Податоците коишто ги поседува учесникот коишто произлегуваат од електронската комуникација со МИПС не смеат да се користат за цели со кои би се кршеле законските прописи. Користењето на податоците за такви цели е во целосна одговорност на учесникот.

42. Во итни или непредвидени случаи, Народната банка има право да го промени работното време на МИПС, за што ќе ги извести сите учесници во МИПС во најкус можен рок.

Народната банка може да го прекине работењето на МИПС во текот на денот заради:

- 1) одржување коешто мора да се изведе во текот на работното време на МИПС;
- 2) постапување во врска со барање од надлежен орган; и
- 3) вонредна промена на јавен клуч.

43. Работното време може да биде продолжено на барање на еден или повеќе учесници.

По исклучок од став 1 од оваа точка, работното време за пораките во евра не може да се менува, освен со посебно известување коешто Народната банка го доставува до учесниците во МИПС.

44. При вонредни надворешни настани, или во случај на прекин на некоја компонента на МИПС или на телекомуникациската мрежа коишто може да доведат до опасност од прекин на редовните операции во МИПС, Народната банка има право да преземе мерки за да се обезбеди непрекинатост во работењето и обработка на пораките во вонредни услови.

При настанување прекин, Народната банка може да побара од учесниците да ги доставуваат пораките до резервната локација на МИПС.

45. Во случај на прекин во работењето и/или активност кај учесникот во однос на работењето со МИПС, учесникот е должен да ја извести Народната банка во најкус можен рок, но не подолго од 30 минути од настанувањето на проблемот.

46. Лицата за комуникација во врска со МИПС кај учесниците се должни да го известат лицето за комуникација во врска со МИПС кај Народната банка за сите настанати нарушувања коишто имаат ефект врз други учесници со цел да ги ограничат ефектите од нарушувањата кон другите учесници, како и нарушувањата кон системот и финансиските пазари.

47. Учесникот треба да има процедура за да осигури непрекинатост во работењето и да обезбеди обработка на пораките за пренос на средства во вонредни услови.

Учесникот треба да обезбеди поврзаност со информатичката инфраструктура на Народната банка во текот на работниот ден на МИПС. Учесникот треба да има воспоставено соодветни безбедносни контролни механизми за заштита на интегритетот, доверливоста и расположливоста на информацискиот систем.

Учесниците во МИПС треба да склучат договори за услужни нивоа со добавувачите на софтвер, хардвер и на телекомуникациски услуги, како и други критични услуги поврзани со работењето на МИПС.

Во услови на достапност на системите и комуникациските врски за обработка на пораките за пренос на средства во МИПС кај учесниците, Народната банка овозможува обработка на пораките за пренос на средства од учесниците во МИПС од преносливиот компјутер во сопственост на учесникот, преку мрежни приклучоци во просториите на примарната и резервната локација на Народната банка.

48. По барање на Народната банка, учесниците се должни да учествуваат во редовни и вонредни тестирања за решавање вонредни ситуации и обезбедување непрекинатост во работење, како и во обуки и други активности за кои Народната банка смета дека се потребни.

Народната банка овозможува тестирање на учесниците на нивно барање во текот или по работното време на системот во термин договорен помеѓу учесникот и Народната банка.

49. Пријавените лица за комуникација, за информациска сигурност во МИПС и за обработка на пораки во просториите на Народната банка од преносливиот компјутер на учесникот се должни да ги познаваат овие правила и соодветните документи коишто произлегуваат од овие правила.

Последиците коишто произлегуваат од непознавање или неспроведување на одредбите од овие правила и соодветните документи коишто произлегуваат од овие правила ги презема учесникот кој ги пријавил лицата.

VII.2.1. Утврдување на критични учесници

50. Критични учесници во МИПС се:
- учесникот од точка 10 став 1 потточки 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8, кој има учество над 5% во вкупната вредност или број на налози за пренос коишто се порамнети во МИПС во претходната година;
 - операторот на друг платен систем од точка 10 став 1 потточка 9 од овие правила на кој се применуваат правилата за конечност на порамнувањето коишто се уредени во Законот, и
 - операторот на систем за порамнување хартии од вредност од точка 10 став 1 потточка 10 од овие правила.
51. Народната банка како оператор на МИПС ги утврдува критичните учесници еднаш годишно, врз основа на податоците за претходната календарска година и за тоа ги известува критичните учесници најдоцна до 31 јануари во тековната година за претходната година.

52. Критичните учесници, како и останатите учесници кои не се утврдени како критични учесници во МИПС, треба да ги исполнуваат стандардите определени со подзаконскиот акт за критериумите за класификација на платните системи, стандардите за нивното работење и барањата за гарантен механизам.

VIII. ВРЕМЕНО ИЛИ ТРАЈНО ИСКЛУЧУВАЊЕ НА УЧЕСНИЦИТЕ ОД МИПС

53. Народната банка може времено или трајно да го исклучи учесникот од МИПС доколку:

- 1) учесникот побара исклучување на сопствена иницијатива;
- 2) учесникот го изгуби статусот којшто му овозможува да биде учесник согласно точка 10 на овие правила;
- 3) учесникот не ги исполнува повеќе условите за учество во МИПС од точки 11 и 12 од овие правила, не постапува во согласност со договорот за учество во МИПС, овие правила и документите коишто произлегуваат од овие правила или презема активности коишто според оцената на Народната банка може да ја загрозат стабилноста и сигурноста на работењето на МИПС, или
- 4) кај учесникот е воведена стечајна постапка.

54. Во случајот од точка 53 став 1 потточки 1, 2 и 4, Народната банка трајно го исклучува учесникот.

55. Во случајот од став 1 потточка 3 од точка 53, Народната банка писмено го опоменува учесникот дека постојат причини за времено исклучување од МИПС и утврдува рок за отстранување на неусогласеностите. Доколку учесникот не ги отстрани причините за утврдените неусогласености, Народната банка времено го исклучува учесникот од МИПС на крајот на работниот ден утврден со рокот за отстранување на неусогласеностите, за што веднаш го известува, како и останатите учесници во МИПС. По отстранувањето на неусогласеностите, Народната банка повторно го вклучува времено исклучениот учесник во МИПС и овозможува порамнување налози за пренос за учесникот.

56. Народната банка го доставува известувањето за исклучување учесник со соодветна порака до учесниците во МИПС, а доколку не постојат технички можности, тогаш известувањето се доставува по електронска пошта до учесниците.

IX. РАБОТНИ ДЕНОВИ

57. МИПС за плаќањата во денари и во евра во земјата им стои на располагање на учесниците во сите работни денови.

Работен ден за плаќањата во денари и во евра во земјата е секој ден освен сабота (со исклучок доколку е прогласена за работен ден со одлука на надлежен орган), недела и празници коишто се прогласени за неработни денови во Република Северна Македонија.

МИПС за прекуграничните плаќања во евра им стои на располагање на учесниците во сите работни денови согласно ставот 2 од оваа точка доколку тие се работни денови на системот TARGET 2.

X. РЕКЛАМАЦИИ

58. Народната банка ги разгледува евентуалните рекламации на извршените налози за пренос во МИПС доколку пристигнат во рок од три дена сметано од датумот на порамнувањето.

При разгледувањето на рекламациите, учесникот е должен да соработува и да ги достави сите барани податоци во врска со работењето во МИПС, а како валидни податоци се сметаат податоците од МИПС и електронските налози за пренос и пораки од МИПС кај учесникот, за коишто може да се потврди дека потекнуваат од МИПС.

Народната банка не врши исправки кај порамнети налози за пренос коишто имале погрешни инструкции во врска со примачот, износот или други елементи наведени во налогот за пренос од страна на учесникот.

XI. НАДОМЕСТОЦИ

59. Народната банка пресметува и наплатува надоместоци за услугите во МИПС согласно подзаконскиот акт за видот и висината на надоместоците за услугите коишто ги дава Народната банка.

XII. АРХИВИРАЊЕ

60. Учесникот е должен да врши архивирање на податоците коишто произлегуваат од неговата комуникација со МИПС.

Учесникот го усогласува чувањето на архивираните податоци со постојните прописи.

61. Народната банка се обврзува да му достави копија на учесникот на пораките доставени и/или примени од МИПС, со датум на валута не постар од седум дена.

Учесникот може да побара и копија на пораките коишто се со постар датум на валута со претходно писмено барање потпишано од страна на лицето за комуникација во врска со МИПС кај учесникот.

XIII. ПРАВА И ОБВРСКИ НА НАРОДНАТА БАНКА И УЧЕСНИЦИТЕ ВО МИПС

62. Народната банка при управувањето и одржувањето на МИПС:
- обезбедува пристап за учесниците до системот, согласно правилата и процедурите на системот,

- овозможува прием и порамнување на налозите за пренос, коишто ги исполнуваат одредбите од овие правила,
- обезбедува еднаков и безбеден пристап на учесниците до системот, како и доверливост на примените и зачуваните информации во МИПС,
- обезбедува сигурна и безбедна комуникациска средина (мрежа) за работа на МИПС,
- ги дефинира барањата за безбедност и непрекинатост во работењето на учесниците,
- времено или трајно исклучува учесник во МИПС,
- овозможува околина за спроведување тестови при промени во системот, на барање на учесник во МИПС и при вклучување нов учесник,
- ги објавува работните денови на МИПС, и
- ги пресметува и ги наплатува надоместоците за услугите во МИПС.

63. Учесникот се обврзува:

- да ги исполнува одредбите од правилата и документите коишто произлегуваат од нив,
- да иницира налози за пренос согласно одредбите од овие правила,
- да иницира налози за пренос за свое име и за своја сметка и/или за туѓо име и туѓа сметка согласно овластување,
- да обезбеди точни податоци во налозите за пренос,
- да обезбеди покритее на своите сметки за порамнување заради исполнување на обврските коишто произлегуваат од порамнувањето на налозите за пренос во МИПС,
- да ја извести Народната банка за секој проблем во врска со услугите што ги користи во МИПС во писмена и/или електронска форма,
- да соработува во врска со испитувањето, утврдувањето и разрешувањето евентуален проблем,
- да се придржува на инструкциите коишто ги добива од овластените лица во Народната банка,
- да ги исправи веднаш евентуалните грешки коишто може да се појават во текот на работењето, коишто се во негова одговорност,
- да одговори исправно и брзо на секоја процедура на исправка на грешките или на мерките коишто ги преземаат овластените лица во Народната банка за да се отстрани евентуалниот проблем во врска со обезбедувањето на услугите што ги овозможува МИПС,
- да ги извести одговорните лица во Народната банка веднаш штом увиди некакви закани за безбедноста, што може да влијаат на услугите што ги користи во МИПС, и
- да ги извести одговорните лица во Народната банка веднаш штом увиди некакви неавторизирани активности во МИПС.

XIV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

64. Гувернерот на Народната банка донесува упатство за примена на овие правила и стандард за намената и формата на пораките во МИПС.
65. На денот на започнувањето со примената на овие правила, престануваат да важат Правилата за работа на Македонскиот интербанкарски платен систем бр. 02-32036/1 од 28.12.2020 година и Правилата за дополнување на

Правилата за работа на Македонскиот интербанкарски платен систем бр. 02-21254/1 од 14 јуни 2022 година.

66. Овие правила влегуваат во сила на денот на потпишувањето, а ќе се применуваат од 20 март 2023 година.

Бр. 02-6835/9
27 февруари 2023 година
Скопје

Вицегувернер
и претседавач
на Советот на Народната банка
на Република Северна Македонија
м-р Ана Митревска